

Takashi Hiraide

De kat

ROMAN

Vertaald uit het Japans
door Luk Van Haute

MEULENHOF

Deze vertaling werd mede mogelijk gemaakt door
het Vlaams Fonds voor de Letteren.

De gecursiveerde woorden zijn opgenomen in de
verklarende woordenlijst op pagina 157.

ISBN 978-90-290-9039-1

ISBN 978-90-023-0284-4 (e-boek)

NUR 302

Oorspronkelijke titel: *Neko no kyaku* / 猫の客

Omslagbeeld © *Chat Couturier* van Leonard Tsugouharu

Foujita / Bridgeman Art Library / Pictoright

Omslagontwerp: Pinta Grafische Producties

Auteursfoto © Takashi Mochizuki

Zetwerk: Adriaan de Jonge

© 2001 Takashi Hiraide

© 2015 Nederlandse vertaling Luk Van Haute en Meulenhoff

Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt
door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere
wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming
van de uitgever.

I

Op het eerste gezicht waren het zwevende wolkenflarden. Ze zweefden daar en vervolgens leek de wind ze heel even van links naar rechts te blazen.

Het kleine raam in de hoek van de keuken zat zo dicht tegen de hoge houten schutting aan dat een mens er niet eens tussendoor kon. Van binnenuit gezien leek het rookglas op het schimmige scherm van de cabine in een bioscoopzaal. In de schutting zat een klein kwastgat. Daardoor was op het grove scherm een onafgebroken wazige projectie te zien van het groen van de heg aan de noordkant, aan de overzijde van het steegje van zo'n drie meter breed.

En telkens als er iemand door het smalle straatje liep, werd op het raamoppervlak zijn beeltenis gevormd. Het was waarschijnlijk hetzelfde principe als bij een camera obscura, maar wanneer je in de donkere kamer stond te kijken, zag je die voorbijganger ondersteboven lopen, op heldere dagen extra scherp afgetekend. Bovendien bewoog de beeltenis zich in de omgekeerde richting van de kant die de persoon in werkelijkheid op

liep. Als de voorbijganger tot vlak bij het gat was genaderd, zwol zijn ondersteboven gekeerde beeld zo groot op dat het het hele raam vulde, en eenmaal erlangs verdween het plotseling in het niets, als een buitengewoon optisch fenomeen.

De wolkenflarden die ik die dag zag verschijnen, maakten echter geen aanstalten om voorbij te trekken. En ook al waren ze het gat dicht genaderd, erg groot werd hun beeld evenmin. Zelfs op het punt dat ze normaal gesproken tot hun maximale grootte hadden moeten zwellen, bleven ze beperkt tot het bovendeel van het raam, klein genoeg om in een handpalm te passen. De wolkenflarden hingen aarzelend over het wegdek, tot er uiteindelijk een vaag gejang weerklonk.

Mijn vrouw en ik hadden besloten het straatje 'de Bliksemsteeg' te noemen.

Als je vanaf Shinjuku de particuliere spoorlijn nam die je in zuidwestelijke richting de stad uit leidde, zo'n twintig minuten later uitstapte op een klein stationnetje waar de intercity geen halt hield en vervolgens een minuutje of tien zuidwaarts liep, kwam je uit bij een lichte helling. Boven aan die helling stak je schuin de van oost naar west lopende straat over, de enige met een zekere verkeersdrukke, vanaf waar het naar beneden ging. Zo'n zeventig meter verderop langs die vrij brede, glooiende weg vond je links een traditioneel huis met een statige poort, omheind door een bepleisterde muur, waarvan de onderste helft was bedekt met verticale latten gespleten bamboe. Als je vlak ervoor

links afsloeg, kwam je in een steegje waar de omheining slechts uit een eenvoudige houten schutting bestond.

In dat ruime domein omgeven door de bepleisterde muur en de schutting huurden wij de aparte voormalige dienstwoning. In de schutting, iets over de helft, zat een houten zijpoortje, dat voor de eigenaars in de grote hoofdwoning ooit fungeerde als dienstingang en nu als toegang voor de huurders. Het kwastgat was als een onopgemerkt oog dat zich net naast die zijpoort opende.

Wie achter de schutting liep, bleef er dus over in het ongewisse hoe duidelijk hij werd weergegeven in dat raam, dat net zo goed een vast raam had kunnen zijn, omdat het nauwelijks open kon. Als je erlangs was, stuitte je op de bakstenen muur van een huis dat links ervan uitstak, waardoor je in een haakse hoek even moest afbuigen naar rechts. En daar botste je dan meteen op een ander huis, waar het dikke gebladerte van een reusachtige zelkova over het dak hing, zodat je ditmaal een haakse bocht naar links moest maken. Omwille van die scherpe hoeken had het straatje dus iets weg van de bliksemvorm die je vaak op tekeningen ziet, en daarom noemden we het voor de grap de Bliksemsteeg.

De zelkova die zijn schaduw over de steeg wierp, had al een gezegende leeftijd bereikt. Vermoedelijk was hij door het lokale bestuur aangewezen als beschermde boom. Naar het schijnt was het huis speciaal zo ont-

worpen dat het om de stam van de boom heen was gebouwd.

De wijde vertakkingen, die ongehinderd mochten groeien, spreidden zich ook uit over het oostelijk deel van de tuin van onze huisbazen en tot vlak boven ons huurhuisje, dat in de noordoostelijke hoek stond, zodat wij de zegen van hun lommer ontvingen. Anderzijds lag er tegen de late herfst een dik pak gevallen bladeren, dat onze bejaarde huisbazin herhaaldelijk een zucht ontlokte.

In dat huis met de zerkova woonde een jongetje van een jaar of vijf, en hij was het die besloot het katje, dat een paar dagen eerder de Bliksemsteeg leek te zijn binnen gedwaald, in huis te halen en zich erover te ontfermen.

Ook al kon je hen onze oosterburen noemen, door het verspringende deel van de zigzaggende bliksem was er weinig of geen kans dat we elkaar bij het naar binnen en naar buiten gaan tegen het lijf liepen. De kant van hun huis die aan onze tuin grensde, bestond trouwens uit een blinde muur, op een raampje met persiennes voor ventilatie na. En bovenal waren wij slechts de huurders van de dienstwoning in een hoekje van dat grote domein, zodat we niet echt het idee hadden dat we elkaars burens waren.

Het jongetje speelde vaak bij de bocht in het steegje, waarbij hij vrolijk zijn stem liet schetteren, maar wij zaten 's nachts aan ons bureau, waardoor ons leven zich in volkomen verschillende tijdzones afspeelde en we

elkaar zelden tegenkwamen. Toch ving ik tijdens een laat ontbijt over de schutting heen duidelijk op dat hij zei: 'Dit wordt mijn kat.' Een paar dagen later kreeg ik een glimlach op mijn gezicht toen ik hoorde hoe de jongen zich er een beetje druk om maakte dat het katje rondscharrelde in ons tuintje, dat net groot genoeg was om de was op te hangen.

Achteraf beschouwd was dat een gemiste kans.

Misschien had het oude vrouwtje in de hoofdwoning de kinderlijke, maar triomfantelijke aankondiging van het jongetje ook opgevangen, want nog diezelfde dag hoorde ik haar vroeg in de avond praten voor de poort van het huis ernaast.

‘Is het waar dat jullie een kat gaan houden?’

Haar heldere stem klonk dwingend. Ze vervolgde dat ‘het echt een probleem’ was. Katten drongen van alle kanten haar eigendom binnen, haalden de tuin overhoop, maakten kabaal op het dak en ja, lieten af en toe in de kamers hun modderige voetsporen achter, vertelde ze op enigszins vlakke toon.

De jonge buurvrouw sprak waardig en zacht. Het klonk alsof ze vriendelijk aanvaardde wat de tachtigjarige te zeggen had en eenzijdig in het defensief was gedrongen, maar toch gaf ze zich niet zomaar gewonnen. Waarschijnlijk dacht ze aan de jongen, die achter haar wanhopig om een goede afloop stond te bidden. Het was uiteindelijk het vrouwtje dat moest inbinden.

Ik herinnerde me hoe, toen we twee jaar eerder met

haar het huurcontract voor de dienstwoning afsloten, daaraan de bepaling was toegevoegd dat kinderen en huisdieren verboden waren.

Hoewel we al midden dertig waren, had geen van ons beiden een uitgesproken kinderwens.

En dat gold ook voor alles wat onder de noemer 'huisdieren' viel. 'Kattenliefhebbers' kon je ons bijvoorbeeld beslist niet noemen. We werkten ook allebei en daardoor kwam het houden van een hond niet eens ter sprake. Je zou dan ook kunnen zeggen dat we, gezien de huurvoorwaarden die het vrouwtje stelde, eigenlijk erg geschikte bewoners waren.

Een paar van mijn beste vrienden zijn wel zulke 'kattenliefhebbers' en soms stond ik versted als ik getuige was van hun blijken van affectie. Met hart en ziel wijdde ze zich aan een kat, en bij sommige taferelen kon ik alleen maar besluiten dat ze geen enkele schaamte kenden. Bij nader inzien was het misschien niet zozeer dat ik niet van katten hield als wel dat ik een grote afstand voelde tot die zelfverklaarde kattenliefhebbers. Om te beginnen had ik in mijn nabijheid nooit een kat gekend.

Als kind had ik wel ooit een hond. De relatie met een hond heb ik altijd rechttoe, rechtaan gevonden. Via de riem bestaat er naar mijn mening een verfrissende spanning tussen wie volgt en wie leidt.

Ik moet juist dezelfde leeftijd hebben gehad als het buurjongetje. We woonden in een klein rijtjeshuis, het soort dat de overheid liet bouwen voor ambtenaren, en

op een keer werd het jonge hondje, dat ik nog maar pas had, door iemand meegenomen. Ik geloof dat het op een zaterdag of een zondag was, kort na de middag. Mijn vader merkte dat het keeshondje, dat hij bij de voordeur had vastgebonden, was verdwenen. 'Een hondendief,' fluisterde hij, waarna hij probeerde dat woord meteen weer terug te nemen. Hij stoof het huis uit, mij met zich mee sleurend, en we renden overal rond om te zoeken, maar van de hond of de hondendief was geen spoor meer te bekennen.

Ik weet nog heel goed hoe ik uit vaders gedrag kon opmaken dat ik geen verdere vragen mocht stellen toen hij het woord 'hondendief' inslikte. Volgens mijn oudere zus huilde ik de hele nacht lang, maar daar heb ik zelf geen enkele herinnering aan.

Mijn vrouw was van haar kant ook niet bepaald gek op katten, maar voelde zich wel goed thuis in de dierenwereld.

Toen ze nog heel klein was, ging ze al met haar oudere broer rivierkreeften en watersalamanders vangen, die ze dan in een waterbak stopten, en ze liet diverse soorten vlinders ontpoppen en rondvliegen in huis. Ze kweekte kleine vogels, zoals Japanse meeuwtjes en kanaries, en bracht ook kuikentjes groot. Zelfs uit het nest gevallen jonge musjes en gewonde vleermuizen verzorgde ze.

Wanneer we op tv bij een programma over dieren terechtkomen, weet ze ook nu nog bijna alle namen correct te noemen, zelfs bij een zeldzame soort uit een ver

land. Dat ze niet bepaald gek was op katten, heeft in haar geval dan ook een heel andere betekenis dan bij haar man. Zij besteedde aan verschillende levende wezens altijd evenveel aandacht, zonder voorkeur voor honden of katten of wat dan ook.

Nadat het katje door de burens was aangenomen, begon het zich regelmatig in onze tuin te vertonen, met een vermiljoenrode halsbandje om waaraan een belle-tje tingelde.

De tuin van de hoofdwoning was slechts door een simpele schutting van het tuintje van onze dienstwoning gescheiden en eigenlijk waren ze als een geheel, maar ook voor de kat leek het toch aangener toeven in de imposante hoofdtuin met zijn bomen en planten, zijn kunstmatig aangelegde heuvels en rotsen, zijn vijver en zijn bloemperken. Nadat ze eerst was binnengedrongen in het tuintje van de dienstwoning, ging ze dan ook in haar eentje op verkenning in de wijdere omgeving.

Wanneer we onze deur naar het tuintje lieten openstaan, maakte ze er een gewoonte van om op de heen- en terugweg even bij ons naar binnen te gluren. Ze had niet de minste angst voor mensen. Maar ze was wel erg op haar hoede, en die eigenschap maakte wellicht dat ze gewoon rustig naar ons staarde, met opgeheven staart, en zeker niet naar binnen kwam. En als we buiten probeerden haar in onze armen te nemen, ging ze er als een speer vandoor. Als we haar toch tegen haar zin wilden vasthouden, gebruikte ze haar tanden. Na-

tuurlijk was er ook het waakzame oog van onze huisba-
zin, en daarom onthielden we ons van verdere pogin-
gen om haar voor ons te winnen.

Dit alles speelde zich af van de herfst tot de vroege
winter van 1988, toen met andere woorden het einde
van het *Showa*-tijdperk nakend was.